

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 336

Позігун Вікторія Володимирівна

студентка магістратури спеціальності

«Фінанси, банківська справа та страхування»

Навчально-наукового інституту економіки і управління

Національного університету харчових технологій

Pozigun Victoria

студентка магистратуры специальности

«Финансы, банковское дело и страхование»

Учебно-научного института экономики и управления

Национального университета пищевых технологий

Pozigun Victoria

Master's Student of Specialty "Finance, Banking and Insurance"

Educational and Scientific Institute of Economics and Management

National University of Food Technology

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ
УПРАВЛЕНИЕ АКТИВАМИ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ
MANAGEMENT OF ASSETS OF INSURANCE COMPANY

***Анотація.** У статті досліджено сутність, склад та значення активів страхових компаній. Розкрито особливості управління активами страхових компаній в Україні. Обґрунтовано шляхи підвищення ефективності управління активами страхової компанії.*

***Ключові слова:** активи, управління активами, ефективність управління, страхові компанії.*

***Аннотация.** В статье исследована сущность, состав и значение*

активов страховых компаний. Раскрыты особенности управления активами страховых компаний в Украине. Обоснованы пути повышения эффективности управления активами страховой компании.

Ключевые слова: *активы, управление активами, эффективность управления, страховые компании.*

Summary. *The article explores the essence, composition and importance of the assets of insurance companies. The features of asset management of insurance companies in Ukraine are revealed. The ways of increasing the effectiveness of insurance company assets management are substantiated.*

Key words: *assets, asset management, management efficiency, insurance companies.*

Постанова проблеми. У сучасних умовах господарювання кожен суб'єкт господарювання робить акцент на вирішенні питань стабільності функціонування та максимізації прибутку. Для того, щоб досягти поставлених цілей, потрібна правильно підібрана, чітка та ефективна політика управління активами компанії.

Ефективне управління активами повинне забезпечити страховикам фінансову надійність, можливість виконувати страхові зобов'язання у випадку недостатності страхових резервів, отримувати інвестиційний прибуток та мобілізувати ресурси для нарощування власного капіталу.

У зв'язку з цим постає нагальна потреба у розширенні практичних рекомендацій щодо дотримання принципів ефективного управління ними, підвищенні наукової обґрунтованості прийняття фінансових рішень в умовах нестабільності та ризику у період розвитку ринкової економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у розробку теоретичних і практичних засад управління активами страхових компаній внесли вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: І. А. Бланк, М.

Д. Білик, Є. Ф. Брігхем, А. В. Василенко, Н. М. Внукова, О. О. Гаманкова, В. В. Ковальов, О. В. Кнейслер, В. М. Суторміна, О. О. Терещенко, Н. В. Ткаченко, У. Ф. Шарп, Л. В. Шірінян, Р. Т. Юлдашев, А. В. Яровий та інші. Вченими-економістами було сформульовано загальні принципи, форми і методи управління активами, проте більшість проблем, пов'язаних з управлінням активами страховиків, потребують подальшого наукового опрацювання.

Мета статті. Поглиблення теоретичних засад управління активами страхової компанії та розробка практичних рекомендацій щодо його удосконалення.

Для досягнення поставленої мети в статті сформульовано наступні завдання:

- дослідити сутність, склад та значення активів страхових компаній;
- розкрити особливості управління активами страхових компаній в Україні;
- обґрунтувати шляхи підвищення ефективності управління активами страхової компанії.

Виклад основного матеріалу. Поняття активів увійшло в сучасний менеджмент із ресурсної теорії, яка має за мету пояснити створення, використання і відновлення конкурентних переваг в термінах ресурсів компанії. Термін «актив» походить від латинського слова *actives* – діючий, діяльний. Аналіз теоретичних досліджень показав, що на сьогоднішній день не сформовано єдиних підходів до трактування категорії «актив». Більшість авторів не повністю розкривають економічну сутність і природу даної категорії, а лише визначають їх призначення, не надаючи чіткого тлумачення. Інші автори трактують його занадто широко. Дана проблема призводить до неоднозначності та суперечливості трактувань даного поняття.

Так, С. В. Мочерний наводить більш глибоке трактування: активи –

сукупність майна, інтелектуальної власності, грошових ресурсів, що належать підприємству, фірмі, компанії, в які вкладено засоби власників та інших осіб [1, с. 29].

Такі науковці як О. Н. Гребешкова, І. О. Федорцова сутність активів трактують через сутність виробничих ресурсів, а саме: активи – це стратегічно використані ресурси підприємства в процесі досягнення економічних цілей. На думку науковців, стратегія управління активами підприємства – це різновид ресурсної стратегії, яка покликана забезпечити ефективну реалізацію загальних бізнес-стратегій [2, с. 112].

М. В. Кужельний активами підприємства вважає сукупність майнових прав, що належать підприємству, у вигляді основних засобів, запасів, фінансових вкладів, грошових вимог до інших фізичним і юридичним особам [5, с. 112].

Колектив науковців на чолі із А. М. Поддєрьогіним зазначає, що для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності або володіння. Все майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, називається активами підприємства. Активи є економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку [6, с. 34]. Отже, даний підхід теж підтримує сутність ресурсної теорії походження активів, але автори не визначають стратегічного характеру процесу управління активами підприємства.

Український науковець Н. В. Чебанова зазначає, що активи розглядаються як сукупність матеріально-речових та інших ресурсів підприємства в грошовій формі, що відображаються в його балансі, утворюються інвестуванням капіталу, підлягають управлінню з метою одержання економічних вигод від їх використання. Спроможність приносити економічні вигоди - це сутнісна ознака активів: якщо ресурси

вже втратили цю свою спроможність, їх слід виключити із розрахунку величини вартості активів [7, с. 13]. Отже, науковець надає традиційне визначення активів, але обмежує їх сутність грошовими рамками існування. Стратегію управління активами підприємства представляє як процес досягнення економічних цілей від їх використання.

Узагальнивши наведені вище визначення, ми вважаємо, що активи – це ресурси, що контролюються страховою компанією та формуються за рахунок власних коштів, коштів страхувальників та інших кредиторів, здійснення страхових виплат та отримання інвестиційного прибутку.

Сутність активів детально розкривається через їх класифікацію. Це дає змогу врахувати зміст та особливості окремих видів активів та досягти максимального результату.

Одну із найбільш повних класифікацій активів підприємства викладено у монографії проф. І. О. Бланка [8, с. 42]. Класифікація активів страховиків наведена на рис.1.

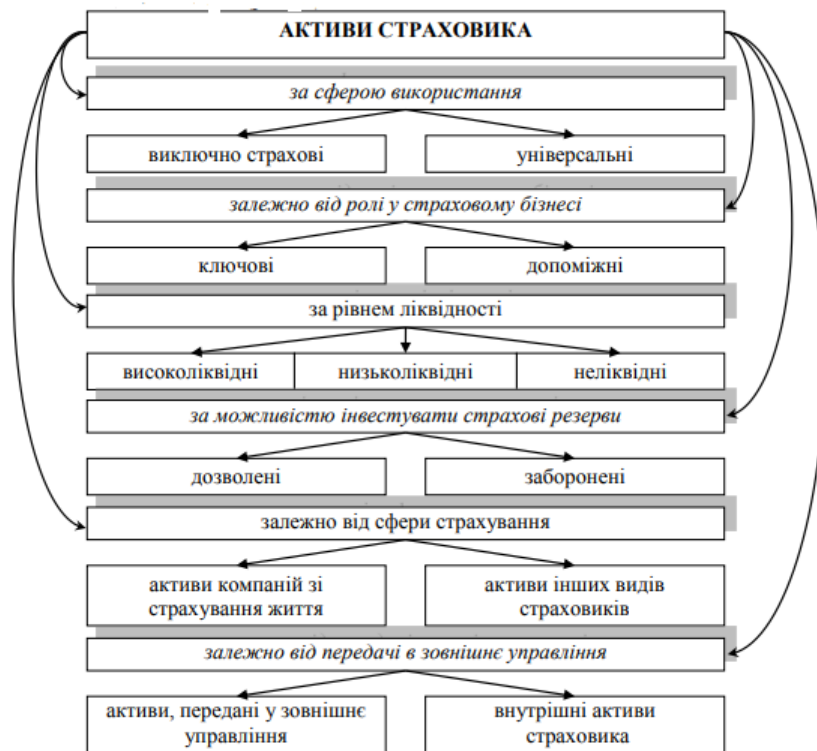

Рис. 1. Класифікація активів страховиків [9]

На його думку, найбільшу практичну значимість має поділ активів підприємства на оборотні (поточні) та необоротні (непоточні).

Така класифікація активів страховиків сприяє розкриттю їх економічної природи, особливостям застосування у страховій сфері, та дає можливість приймати більш виважені управлінні рішення.

Ефективне управління активами повинне забезпечити страховикам фінансову надійність, можливість виконувати страхові зобов'язання у випадку недостатності страхових резервів, отримувати інвестиційний прибуток та мобілізувати ресурси для нарощування власного капіталу.

Управління активами є одним з основних напрямків розвитку страхового ринку і фінансового менеджменту страховика та представляє собою систему формування і реалізації управлінських рішень в операційній, інвестиційній і фінансовій діяльності страховика, що забезпечує його довгострокову платоспроможність і прибутковість. Прийняття рішень в цій сфері безпосередньо впливає на стан ліквідності і прибутковості компанії, забезпечення її платоспроможності в короткостроковому і довгостроковому періодах [10, с. 225].

Важливо зазначити, що основні вимоги щодо управління активами страховика стосуються в основному фінансових активів, до яких належать дебіторська заборгованість, фінансові інвестиції і грошові кошти та їх еквіваленти.

Управління активами страхової компанії залежить від сфери діяльності, до якої належить страхова компанія – страхування життя чи ризикове страхування. До компаній з ризиковим страховим портфелем повинні пред'являтися більш тверді вимоги в плані ліквідності [11]. Значні обсяги грошових коштів дійсно забезпечують компанії можливість розраховуватися у будь-який момент і в повному обсязі. В той же час чисті грошові кошти як активи не приносять компанії ніякого прибутку внаслідок володіння ними. Отже, перед кожною компанією постає

проблема пошуку оптимального співвідношення між грошовими коштами та активами, використання яких здатне забезпечувати отримання інвестиційного прибутку.

Важливим в управлінні грошовими коштами є питання, яким чином розподілити необхідну суму грошових коштів і їх еквівалентів компанії між власне грошовими коштами і поточними фінансовими інвестиціями. Для цього в практиці управління західними корпораціями використовуються дві моделі: модель Баумоля і модель Міллера-Орра. Перша модель є більш простою і передбачає, що надходження і витрачання готівки компанією здійснюються в більш-менш постійному режимі. Звісно, що це припущення для страхових компаній не підходить, оскільки їх діяльність супроводжується значними коливаннями [11].

У відповідності з логікою моделі Міллера-Орра, чим вищим є щоденна мінливість руху грошових коштів або чим більше величина постійних трансакційних витрат, тим більшим буде інтервал між нижньою і верхньою границями. Чим більшою є величина відсотку за короткотерміновими вкладеннями коштів, тим меншим повинен бути інтервал. Мета управління з використанням цієї моделі – мінімізація сумарних витрат за операціями з грошовими коштами [7]. Тому доцільним є використання західного досвіду при управлінні грошовими коштами страхової компанії, зокрема, застосування моделі Міллера-Орра (розподіл грошових коштів між готівкою і еквівалентами грошових коштів) в діяльності українських компаній, які здійснюють ризикове страхування.

Управління активами повинне забезпечити страховикам фінансову надійність, можливість здійснювати розрахунки за страховими та іншими зобов'язаннями і отримувати інвестиційний дохід. Особливою проблемою для забезпечення виконання страховиком зобов'язань перед страхувальниками є вибір та застосування окремих методів управління активами страхових компаній. До загальноприйнятних методів управління

активами страхової компанії відносять: метод тестування грошових потоків, метод балансування, метод імунізації та метод динамічного аналізу. Оцінка переваг і недоліків кожного з перерахованих методів стала підставою для висновку про особливу перспективу використання методу динамічного фінансового аналізу для потреб вітчизняних страхових компаній, зважаючи на суттєву невизначеність страхового ринку України [12, с. 94].

Таким чином, підвищення ефективності управління активами страховиків потребує чіткого визначення цілей, спрямованих на вирішення конкретних проблем та конкретизації засобів їхньої реалізації [13].

Результати дослідження ринку страхових послуг констатують зміну активів найбільших страхових організацій України у напрямку скорочення рівня диверсифікації. Рейтинг страховиків України по розміру активів за 2014-2017 рр. наведений в табл.1.

Таблиця 1

Рейтинг страхових компаній по розміру активів за 2014-2017 рр.,

тис. грн.

Страхова компанія	2014 рік		2015 рік		2016 рік		2017 рік	
	Місце	Сума активів	Місце	Сума активів	Місце	Сума активів	Місце	Сума активів
АЛЬЯНС	1	1577364	2	1485990	2	1546380	6	1533671
ІНГО УКРАЇНА	2	1173220	3	1297086	3	1498527	2	1813054
АХА СТРАХУВАННЯ	3	1012284	4	1233220	4	1432887	3	1789424
АСКА	4	917823	5	101830	7	869841	9	843497
ОМЕГА	5	879306	9	722082	13	694057	14	596064
ОРАНТА	6	742604	12	603665	14	631176	12	679615
ПРОВІДНА	7	700440	7	955180	11	802353	13	659950
УНІКА	8	695920	6	969314	6	1163545	4	1662717
ТАС СГ	9	625404	10	629708	8	864 825	8	1157870
PZU УКРАЇНА	10	598075	8	917821	5	1207179	5	1594049
КРЕМІНЬ	12	527411	1	2738867	1	2814211	1	3013094
УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА	13	511058	11	625 767	10	805794	10	830834

Джерело: складено на основі [29]

Динаміка активів ТОП-10 страховиків України за 6 місяців 2018 рр. наведена в табл.2.

Таблиця 2

Рейтинг страхових компаній по розміру активів за 6 місяців 2018 рр.,

тис. грн.

Місце	Найменування компанії	Активи
1	УНІКА	2902884
2	КРЕМІНЬ	2719517
3	АХА СТРАХУВАННЯ	1811 984
4	ІНГО УКРАЇНА	1734 219
5	РЗУ УКРАЇНА	1603585
6	АЛЬЯНС	1511085
7	АРСЕНАЛ СТРАХування	1341540
8	ТАС СГ	1309624
9	УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУППА	844495
10	УНІВЕРСАЛЬНА	756544

Джерело: складено на основі [29]

Компанії першої десятки лідерів надають перевагу активам з високим рівнем ліквідності (депозити, грошові кошти). Компанії другої десятки лідерів більшу частину тимчасово вільних грошових коштів розміщують переважно в активи з середньою або низькою ліквідністю (державні та муніципальні цінні папери, боргові цінні папери). Однак серед них є й ті, хто віддає перевагу депозитам і грошовим коштам.

Загалом на вітчизняному страховому ринку спостерігається тенденція, що компанії продовжують віддавати перевагу високоліквідним активам – банківським депозитам і грошовим коштам, і при цьому дотримуються консервативної інвестиційної стратегії.

Важливість ефективного управління активами страхової компанії визначається необхідністю досягнення двох основних цілей. Перша – забезпечення достатнього рівня платоспроможності та фінансової стійкості. Друга – одержання гідного прибутку від розміщення інвестиційних ресурсів. Для досягнення цих цілей актуальним на сьогодні є ефективне й професійне розміщення страхових резервів, і, як наслідок, -

співробітництво з КУА. Проте значний обсяг псевдострахових операцій знижує роль ефективної інвестиційної діяльності для керівників страхових компаній та, відповідно, стримує формування попиту на послуги КУА та фахівців фондового ринку. Надання вітчизняними страховими компаніями послуг з податкової оптимізації, переведення коштів за кордон за допомогою іноземних перестраховиків, інші прояви фінансового інжинірингу за участю страховиків створюють ситуацію, коли більша частину прибутку формується за рахунок грошових потоків від страхової діяльності. Така ситуація протирічить досвіду країн з розвиненим ринком страхування, де попит на страхові послуги формується внаслідок потреби населення та бізнесу у страховому захисті та розміщенні заощаджень. Прояв наявності проблем у частині оптимального для усіх учасників інвестиційного процесу розміщення коштів страховиків свідчить і структура активів страхових компаній України [15].

Основною проблемою для страховиків на страховому ринку України залишається недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів. Ринку страхування для покриття поточного рівня зобов'язань необхідно підвищити реальну капіталізацію мінімум в три рази.

Надзвичайний вплив на організацію механізму управління активами страховиків має специфіка страхової діяльності, і це вимагає наявності значної частки фінансових активів у загальній структурі. Розробка організаційно-економічного механізму управління активами страхових компаній є важливим напрямом фінансового менеджменту компанії, який забезпечує платоспроможність компанії, фінансову надійність і ефективність її діяльності. Завдяки управлінню активами забезпечується стимулюючий вплив страхування на інвестиційні процеси у вітчизняній економіці [16].

На управління активами страхових компаній визначальний вплив має специфіка страхової діяльності, а саме отримання страховиком коштів авансом і можливість унаслідок цього формувати грошові фонди для інвестицій. Завдяки управлінню активами забезпечується вплив страхування на стимулювання інвестиційних процесів в економіці. Значний вплив на прийняття рішень в сфері управління активами мають зовнішні чинники - попит на страхові послуги, розвиток фондового ринку, податкове і страхове законодавство, рівень ділової активності та ліквідності і очікування змін в економіці.

Як підтвердження вказаних чинників, наведемо порівняння бізнес-моделі з ознаками «ринкової діяльності», наприклад, СК «Уніка», з бізнес-моделями основних конкурентів компанії. Відбір проводився за такими ключовим індикаторами: боргове навантаження, ліквідність, рівень виплат, динаміка премій і капіталу, власники і приналежність до фінансово-промислових груп, рівень кептивності, фінансова автономія та оцінка МТСБУ.

Таблиця 3

Показники впливу на активи провідних страхових компаній у 2018 р.

Страхова компанія	Зібрані премії, млн. грн.	Рівень виплат, %	Ліквідність, %	Коефіцієнт фінансової стійкості (автономії)	Ризики власників	Оцінка МТСБУ «Якість врегулювання ризику»	Оцінка МТСБУ «Рівень скарг»
СК «Уніка»	1702,9	41,7	2,8	25	4,5	3	5
АХА Страхування	1678,7	50,8	75,4	26,4	4,5	5	5
Арсенал Страхування	1583,9	35,5	10,8	37,2	2	5	5
СК РЗУ Україна	1287,8	25,2	31,6	23,2	4,5	5	5
Українська Страхова Група	817,3	52,6	47,1	65,5	4,5	3	5

Лідерами у даному рейтингу стали компанії, що входять до міжнародних фінансових груп – СК «Уніка» і «АХА страхування». Перевагою СК «Уніка» є лідерство у зібраних страхових преміях, що укріплює активи компанії, проте ліквідність є на низькому рівні у порівнянні з конкурентами. Проте індикатори уникнення та зниження ризиків в діяльності дає підстави стверджувати, що ефективне використання активів та постійний моніторинг діяльності є запорукою високого рейтингу та достатньої стабільності СК «Уніка».

Отже, страховикам необхідно вдосконалювати організаційно-економічний механізм управління активами для забезпечення конкурентоздатності компанії на ринку страхових послуг. Ми вважаємо, що у структурі організаційно-економічного механізму управління активами страхових компаній, як і при управлінні підприємством, страховій компанії слід виділяти три системи: систему забезпечення, функціональну систему, цільову систему. Система забезпечення зумовлює наявність адекватної правової бази, ресурсів, наукового обґрунтування, норм і методик, широкого інформаційного поля.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Сутність активів страхової компанії визначають як ресурси, що контролюються страховою компанією та формуються за рахунок власних коштів, коштів страхувальників та інших кредиторів, і які забезпечують функціонування компанії, здійснення страхових виплат та отримання інвестиційного прибутку. Ефективне управління активами повинне забезпечити страховикам фінансову надійність, можливість виконувати страхові зобов'язання у випадку недостатності страхових резервів, отримувати інвестиційний прибуток та мобілізувати ресурси для нарощування власного капіталу.

Управління активами є одним з основних напрямків розвитку страхового ринку і фінансового менеджменту страховика та представляє

собою систему формування і реалізації управлінських рішень в операційній, інвестиційній і фінансовій діяльності страховика, що спрямована на забезпечення його довгострокової платоспроможності і прибутковості. Основні вимоги щодо управління активами страховика стосуються в основному фінансових активів, до яких належать дебіторська заборгованість, фінансові інвестиції і грошові кошти та їх еквіваленти. Особливою проблемою для забезпечення виконання страховиком зобов'язань перед страхувальниками є вибір та застосування окремих методів управління активами страхових компаній.

Основною проблемою для вітчизняних страховиків залишається недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів. Надзвичайний вплив на організацію механізму управління активами страховиків має специфіка страхової діяльності, і це вимагає наявності значної частки фінансових активів у загальній структурі. Розробка організаційно-економічного механізму управління активами страхових компаній є важливим напрямом фінансового менеджменту страховика, який забезпечує платоспроможність компанії, фінансову надійність і ефективність її діяльності. Завдяки управлінню активами забезпечується стимулюючий вплив страхування на інвестиційні процеси у вітчизняній економіці.

Література

1. Економічна енциклопедія: [у трьох томах. Т. 1] / Редкол.: С.В.Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр "Академія", 2000 – 864 с.
2. Гребешкова О.М. Стратегічна діагностика активів підприємства: постановка проблеми / О.М. Гребешкова, І.О. Федорцова // Сіверянський літопис: Всеукраїнський науковий журнал. – 2017. – № 6. – С. 196-203.

3. Поліщук М. П. Основи підприємницької діяльності : навч. посібник / М. П. Поліщук, П. П. Михайленко. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 172 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 756 с.
5. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.
6. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогіна. - 6 - те вид., перероб. та допов. - К. : КНЕУ, 2007. - 552 с.
7. Чебанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник / Н.В. Чебанова, Ю.А. Василенко – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 672 с.
8. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2003. – 448 с.
9. Болюх О.В. Класифікація активів страхових компаній / О.В. Болюх, А.Ю. Полчанов // Житомирський державний технологічний університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/412.pdf>
10. Кнейслер О. В. Практичні засади управління активами страхової компанії / О. В. Кнейслер // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2015. - Вип. 12. - С. 224-235.
11. Цуркан І.М. Управління оборотними активами страхових компаній, що проводять ризикові види страхування / І.М. Цуркан, О.С. Красіля // http://www.rusnauka.com/27_NNM_2016/Economics/52970.doc.htm
12. Рудак С. М. Оцінка ефективності діяльності компаній з управління активами / С. М. Рудак // Управління розвитком ринків фінансових

- послуг: [монографія]/ [за ред. Н. М. Внукової]. - Х. : АдВА, 2009. – С. 89–95.
- 13.Нестерова Д. С. Управління активами страхових компаній в Україні / Д. С. Нестерова // Финансовые услуги. - 2015. - № 1-2. - С. 26-28.
- 14.Василенко А. В. Управління інвестиційним потенціалом страхових компаній / А.В. Василенко // Реструктуризація розвитку фінансового ринку в Україні: філософія, стратегія і тактика : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молодих вчен., Київ, 20–22 берез. 2017 р. / відп. ред. І. А. Аванесова. - К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2017. - С. 180–181.
- 15.Василенко А. В. Особливості використання аутсорінгу в управлінні активами страхових компаній України / А. В. Василенко. // Ефективна економіка. - 2016. - № 8. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_8_20
- 16.Яровий А. В. Концептуальні основи організаційно-економічного механізму управління активами вітчизняних страхових компаній / А. В. Яровий // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2014. - № 2. - С. 120-124.

References

1. Economic Encyclopedia: [in three volumes. T. 1] / Redecorating: SVMocherny (ed.) And others. - К. : Publishing Center "Academy", 2000 – 864p.
2. Grebeshkova O.M. Strategic diagnostics of company assets: problem statement / O.M. Grebeshkova, IO Fedortsova // Siveriansky Chronicle: All-Ukrainian Scientific Journal. - 2017. - No. 6. - P. 196-203.
3. Polishchuk M.P. Fundamentals of entrepreneurial activity: teaching manual / M.P. Polishchuk, P.P. Mikhailenko. - Zhytomyr: LIFE, 2000. - 172 p.

4. Butinets F.F. Accounting financial accounting: a textbook for students of the specialty "Accounting and audit" of higher educational institutions / F. F. Boutinets. - Zhytomyr: PE "Ruta", 2005. - 756 p.
5. Kuzzhniy MV Accounting theory: a textbook / MV Kuzhniy, VG Lynnyk. - K .: KNEU, 2001. -334 p.
6. Podderyogin AM Finances of the enterprises: a textbook / AM Podderyogin, MD D. Bilyk, L. D. Buryak and others; Corps count aut and Sciences. edit prof. A. M. Podderyogina. - 6 - that kind., Processing. and papers. - K.: KNEU, 2007. - 552 p.
7. Chebanova N.V. Accounting Financial Accounting: A Guidebook / N.V. Chebanova, Yu.A. Vasilenko - K .: Publishing Center "Academy", 2002. - 672p.
8. Blank I.A. Management of assets and capital of the enterprise. - K .: Nik-Center, Elga, 2003. - 448 p.
9. Bolyk O.V. Classification of assets of insurance companies / O.V. Bolykh, A.Yu. Polchanov // Zhytomyr State Technological University [Electronic resource]. - Access mode: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/412.pdf>
10. Knysler O. V. Practical principles of asset management of the insurance company / O. V. Knessler // Scientific notes [National University of Ostroh Academy]. Sir : Economics. - 2015. - Issue 12. - P. 224-235.
11. Turcan I.M. Management of working assets of insurance companies carrying out risky types of insurance / I.M. Turcan, O.S. Krasilya // http://www.rusnauka.com/27_NNM_2016/Economics/52970.doc.htm
12. Rudak SM Assessment of the effectiveness of asset management companies / S. M. Rudak // Management of financial services markets development: [monograph] / [ed. N. M. Vnukova]. - Kh.: Adva, 2009. - P. 89-95.

13. Nesterova D. S. Managing Assets of Insurance Companies in Ukraine / D.S. Nesterova // Financial Services. - 2015. - No. 1-2. - S. 26-28.
14. Vasilenko AV Investment potential management of insurance companies / AV Vasilenko / / Restructuring of financial market development in Ukraine: philosophy, strategy and tactics: theses of additional. Allukr sci. pract. conf. stud and young scientist., Kyiv, 20-22 March. 2017 / bp edit IA Avanesova. - K.: Kiev. nats auction. econ Unt., 2017. - P. 180-181.
15. Vasilenko A.V. Peculiarities of using outsourcing in the management of assets of insurance companies of Ukraine / AV Vasilenko. // Effective economy. - 2016. - No. 8. [Electronic resource]. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_201_8_20
16. Yarovy AV Conceptual Foundations of the Organizational and Economic Mechanism of Asset Management of National Insurance Companies / AV Yarovy // Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences. - 2014. - No. 2. - P. 120-124.